

VERGİ RAPORU

Vergi Mevzuatında
Ulusal ve
Uluslararası
Güncel Gelişmeler
Özel Eki

ISSN 2667-5099

31 . yıl

Aylık Maliye, Ekonomi ve Hukuk Dergisi
Yıl: 31 • Sayı: 289 • Ekim 2023 • Fiyat: 120,00 TL

DEVLET TEŞVİK VE YARDIMLARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ: HALKA AÇIK İMALAT İŞLETMELERİNDE BİR UYGULAMA

Gelişmekte Olan Ülkelerde İşçi
Dövizlerinin İktisadi Etkileri

Hanife BİDİRDİ
Muhammet Şamil ÖRGEV

Vergi Denetiminde Veri Madenciliği ve Yapay
Zekânın Kullanılması Üzerine Bir Araştırma:
Sahte Belge Düzenleyicilerinin Tespit
Edilmesine Yönelik Karar Ağacı Örneği

Ahmet Şükrü GÜNEŞ
Yenal ARSLAN

Adil Vergileme Anlayışı Çerçevesinde
KDV Uygulamalarının Değerlendirilmesi
ve Tavsiye Edilen Hususlar

Cüneyt DAĞLAROĞLU

www.vergiraporu.com.tr

PGA AKADEMİ,
DÜNYA ÇAPINDA
ÜNİVERSİTELER ARASI
İLETİŞİM AĞI KURMANIZI
SAĞLAR.

Karekodu
Okutarak Sitemizi
İnceleyebilirsiniz.

0(312) 911 92 91
pgaakademi.com
bilgi@pgaakademi.com

PGA
Online Eğitim

Aylık Maliye, Ekonomi ve Hukuk Dergisi
sayı 289

Yayın Dili: Türkçe

İmtiyaz Sahibi

Vergi Müfettişleri Derneği Adına
Genel Başkan

Ahmet Halis BAŞLI
İstanbul - Türkiye

Genel Yayın Editörü

Doç. Dr. Mustafa Göktuğ KAYA
Ankara - Türkiye

Editör Yardımcıları

Prof. Dr. Yüksel BAYRAKTAR

İstanbul - Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Arif AYLUÇTARHAN
İstanbul - Türkiye

Yayın Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Metin TOPRAK

İstanbul - Türkiye

Prof. Dr. Ersan ÖZ

Denizli - Türkiye

Niyazi Koray GÜRHAHTA

Ankara - Türkiye

Çağlar DOĞAN

Ankara - Türkiye

Ahmet Ali SOYLU

Ankara - Türkiye

Fatih AKTEMUR

Kocaeli - Türkiye

Doç. Dr. İrem DİDİNMEZ

Ankara - Türkiye

Yayın Danışmanı (Çeviriden Sorumlu)

Nahide Meriç URAK

Ankara - Türkiye

Niyazi ALTINER

Ankara - Türkiye

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Mesud ALTUNDAĞ

Kocaeli-Türkiye

Dil Editörü - Yayın Sorumlusu

Zeynep TURAN

Ankara - Türkiye

Yönetim ve Yazışma Adresi

Cihan Sokak No: 13/7

Sihhiye / ANKARA

Tel: (0.312) 231 80 19 (pbx)

Fax: (0.312) 231 80 65

e-posta: vergiraporu@vmd.org.tr

ISSN 2667 - 5099

Gratik Tasarım ve Baskı

ENT Matbaa Yayın Reklam San. ve Tic. A.Ş.

Yönetim ve Yazışma Adresi

Maltepe Mahallesi Litros Yolu Sokak

Fatih Sanayi Sitesi No:12 İç Kapı No:12

Zeytinburnu/İstanbul

Tel: 0212 415 02 06

Basım Tarihi: 11.10.2023

Yayın Türü: Yaygın Süreli

Dergimiz, TUBİTAK ULAKBİM Sosyal
ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı Komitesi
tarafından, 08.05.2015 tarih ve 60 sayılı Komite
toplantısında, 2014 yılı basımları dahil veri
tabanına alınmaya uygun bulunmuştur.

YAYIN OKUMA ve DANIŞMA KURULU YAYIN DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Abdurrahman AKDOĞAN
Başkent Üni. Hukuk Fak.
Prof. Dr. Adnan ERKEK
Uludağ Üni. İİBF
Prof. Dr. Ahmet AK
Hacı Bayram Veli Üni. İİBF
Prof. Dr. Ahmet Burçin YERELİ
Hacettepe Üni. İİBF
Aykut GÜLEÇ
E. VMD Başkanı, E. Vergi Müfettişi
Prof. Dr. Bernur AÇIKGÖZ
İzmir Katip Çelebi Üni. İİBF
Prof. Dr. Binhan Elif YILMAZ
İstanbul Üniversitesi-İktisat Fakültesi
Dr. Bumin DOĞRUSÖZ
Marmara Üni. İİBF
Prof. Dr. Burak DARICI
Bandırma Onyedil Eylül Üni. İİBF
Coşkun ÇEKİCİLER
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Ar-Ge Teşvikleri Gen. Müd. Yard.
Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ
Uludağ Üni. Hukuk Fak.
Prof. Dr. Ersan ÖZ
Pamukkale Üni. İİBF
Dr. Fatih PEKŞEN
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanı
Prof. Dr. Fatih SARAOĞLU
Hacı Bayram Veli Üni. İİBF
Prof. Dr. Güven SAYILGAN
Ankara Üni. SBF
Prof. Dr. Halil TUNALI
İstanbul Üniversitesi-İktisat Fakültesi
Prof. Dr. Hasan ABDİOĞLU
Karadeniz Teknik Üni. İİBF
Prof. Dr. Hatice YURTSEVER
Manisa Celal Bayar Üni. İletişim Fak.
Prof. Dr. Hasan Murat ERTÜĞRUL
Anadolu Üni. İİBF
Prof. Dr. İhsan Cemil DEMİR
Aydın Kocatepe Üni. İİBF
Kemal Serkan KESKİN
YMM, E. Vergi Başmüfettişi
Mücahit CÜRİZ
Devlet Malzeme Ofisi E. Genel Müdürü

Doç. Dr. Ali Ender ALTUNOĞLU
Mardin Sıkı Kocaman Üni.
Dr. Öğr. Üyesi Akif ABDULLAH
Aydın Kocatepe Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Arif AYLUÇTARHAN
İstanbul Üni. İşletme Fak., E. Vergi Müfettişi
Barış BAL
Vergi Müfettişi
Burak DEMİRKAN
Vergi Başmüfettişi
Burhan SARGIN
YMM, E. Vergi Müfettişi
Cem ÇANKAYA
Hazine ve Maliye Müfettişi
Devrim Emre MUTLU
Vergi Başmüfettişi
Dr. Öğr. Üyesi Dilek AKBAŞ AKDOĞAN
İstanbul Medeniyet Üni.
Durmuş Erdem ARSLANOĞLU
Vergi Müfettişi
Ebubekir MUTLU
Vergi Müfettişi
Arş. Gör. Eda YILMAZ
Hacettepe Üniversitesi
Emrah TUNCER
Vergi Müfettişi
Erhan ÜSTÜN
Vergi Müfettişi
Erkan KIZIL
Vergi Müfettişi
Prof. Dr. Ersan ÖZ
Pamukkale Üniversitesi
Ersin AKÇAY
Vergi Müfettişi
Esat YAMAÇ
Vergi Başmüfettişi
Doç. Dr. Esra KABAÇAKLARLI
Selçuk Üniversitesi İİBF
Ethem Tarık ERTÜRK
Vergi Müfettişi
Fahrettin ACAR
Vergi Müfettişi
Doç. Dr. Fazlı YILDIZ
Dumlupınar Üniversitesi İİBF
Fedai AYDIN
YMM, E. Vergi Müfettişi
Fehmi EGE
Vergi Müfettişi
Ferhat KARA
Vergi Müfettişi
Feyzullah DURGUT
Vergi Başmüfettişi
Hakan GÜNER
Vergi Başmüfettişi
Hakan KAVAK
Vergi Müfettişi
Doç. Dr. Hakan YAVUZ
Sakarya Üniversitesi
Hamdi ÖZCAN
Vergi Başmüfettişi
Dr. Öğr. Üyesi Hicran KASA
Türk Hava Kurumu Üni.
Hasan CANAYAKIN
Vergi Müfettişi
Hasan DEMİR
Vergi Başmüfettişi
Hasan KIRAZ
Vergi Müfettişi
Hasan SARI
Vergi Müfettişi
Hasan TOPRAK
SGK Müfettişi
Hayrunnisa ŞEN DOĞRUYOL
GİB Grup Bşk., E. Vergi Müfettişi
Hurşit KAYA
SGK Müfettişi
Arş. Gör. Hüseyin Taylan EĞEN
Hacettepe Üni., İİBF
İbrahim BAHAR
Vergi Müfettişi
İlhan ÖZKAN
Avukat, YMM, E. Vergi Müfettişi
İlhan TAŞPINAR
YMM, E. Vergi Müfettişi
Dr. Araç, Gör. İnci SANDALCI
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Doç. Dr. İrem DİDİNMEZ
Hacettepe Üni. İİBF
Dr. Öğr. Üyesi İsmail CİĞERCI
Aydın Kocatepe Üni.
Dr. Öğr. Üyesi İsmail ENGİN
Hacı Bayram Veli Üni.
İsmail Hakkı YÜCELEN
Vergi Başmüfettişi

Muhammet Fatih DAĞLI
TUSAS İDDK Başkanı, E. Vergi Müfettişi
Prof. Dr. Mustafa Ali SARILI
Adnan Menderes Üni. İİBF
Mustafa Erkan ÜYÜMEZ
Anadolu Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü
Prof. Dr. Nurettin BİLİCİ
Çankaya Üni. Hukuk Fak.
Nuri ERANIL
GİB Daire Bşk., E. Vergi Müfettişi
Onur GÖK
Finansal Piyasalar ve Kambyo Genel Müdürü
Osman EŞGİN
Kocaeli Vergi Dairesi Başkanı, E. Vergi Müfettişi
Prof. Dr. Osman PEHLİVAN
Karadeniz Teknik Üni. Hukuk Fak.
Ömer ALANLI
İzmir Vergi Dairesi Başkanı, Vergi Başmüfettişi
Özgür KUBUŞ
E. VMD Başkanı, Vergi Başmüfettişi
Sedat İÇEL
Vergi Denetim Kurulu Başkan Yardımcısı, Vergi Başmüfettişi
Suat SARIGÖL
E. Vergi Denetim Kurulu Başkanı
Prof. Dr. Şafak Ertan ÇOMAKLI
E. Anadolu Üni. Rektörü
Doç. Dr. Şeref İBA
Yasama Üzmanı
Taner SARISOY
Vergi Başmüfettişi
Tuğrul CEYLAN
Vergi Başmüfettişi
Tülin DOĞAN
E. VMD Başkanı, Vergi Müfettişi
Ümit GÜNER
Adana Vergi Dairesi Başkanı, Vergi Başmüfettişi
Prof. Dr. Yusuf AKAN
Atatürk Üni. İİBF
Prof. Dr. Yusuf KILDIŞ
Dokuz Eylül Üni. İİBF
Zafer KÜTÜK
Vergi Başmüfettişi
Prof. Dr. Zeynep ARIKAN
Dokuz Eylül Üni. İİBF

YAYIN OKUMA KURULU

Dr. Öğr. Gör. İsmail İŞLER
Pamukkale Üniversitesi
İsmail KARAKOÇ
Vergi Müfettişi
İsmet POLAT
YMM, E. Vergi Müfettişi
Kamuran ÇAĞLAR
Vergi Müfettişi
Karali ARSLAN
Vergi Müfettişi
Doç. Dr. Kayhan TÖM
Hatay Mustafa Kemal Üni. İİBF
Levent EMRE
Vergi Başmüfettişi
Levent ÖZKAYA
Vergi Müfettişi
Doç. Dr. Mehmet BULUT
Bayburt Üni. İİBF
Mehmet DERİCİ
Vergi Müfettişi
Mehmet Fatih ÖZMEN
Vergi Müfettişi
Mesud ALTUNDAĞ
Vergi Müfettişi
Muhammet Mustafa DEMİREL
Vergi Müfettişi
Muhsin BOĞAZ
Vergi Başmüfettişi
Murat ÖZLEM
Vergi Müfettişi
Murat SARI
Vergi Müfettişi
Doç. Dr. Mustafa Göktuğ KAYA
Vergi Başmüfettişi
Necmettin GÜNDÜZ
Vergi Başmüfettişi
Niyazi Koray GÜRHAHTA
Vergi Başmüfettişi
Okan YILDIRIM
SGK Müfettişi
Doç. Dr. Osman GEYİK
Dicle Üni.
Osman EŞGİN
Vergi Başmüfettişi, Kocaeli Vergi Dairesi Başkanı
Ömer GEZER
Vergi Başmüfettişi
Özgür ERKAN
Vergi Başmüfettişi
Prof. Dr. Özgür BİYAN
Bandırma Onyedil Eylül Üni. İİBF
Doç. Dr. Perihan Hazal KAYA
Selçuk Üni. İİBF
Recep BORA
Vergi Başmüfettişi
Semra ERSOY
YMM, E. Vergi Müfettişi
Dr. Öğr. Üyesi Sercan YAVAN
Adnan Menderes Üni. İİBF
Serdar KUŞCU
YMM, E. Vergi Müfettişi
Serdar MERMUTLU
Vergi Müfettişi
Serkan KORKMAZ
Vergi Müfettişi
Serkan KURT
Vergi Müfettişi
Prof. Dr. Serkan Yılmaz KANDIR
Çukurova Üni. İİBF
Tamer GÜNDOĞDU
YMM, E. Vergi Müfettişi
Tolga KAYA
YMM, E. Vergi Müfettişi
Dr. Tuğay GÜNEL
Çukurova Üni.
Uğur İKİZ
Vergi Müfettişi
Doç. Dr. Ulvi SANDALCI
Kütahya Dumlupınar Üni.
Ömman CERİT
Vergi Başmüfettişi
Veysi Cumhur ENSARIOĞLU
E. Vergi Müfettişi
Yakup GÜMÜŞ
Aile ve Sosyal Pol. Bak. Başkanlığı
Arş. Gör. Yasemin ÇOLAK
Hacettepe Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin TELLİ ÜCLER
Necmettin Erbakan Üni. İİBF
Yıldırım AKBULUT
Vergi Müfettişi
Yiğit YILMAZ
Vergi Müfettişi
Dr. Yusuf ARTAR
YMM, E. Vergi Müfettişi
Doç. Dr. Yusuf TEMÜR
Tokat GÖP Üni.

Değerli Okurlarımız,

Ekim ayı sayımızla da sizlerle birlikte olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Dergimize göstermiş olduğunuz ilgi için minnettarız. Bu husus üzerimizdeki sorumluluğu artırdığı gibi çalışmalarımızda şevk kaynağı olduğunu da ayrıca belirtmek isteriz.

Teknolojinin hızla gelişmesi ile birlikte tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de Yapay Zeka kavramı artık hayatımızın içinde yerini aldı. Son yıllarda yoğunlukla tartışılan bu kavram hakkında olumsuz görüşler olsa da yaşamımızı kolaylaştırması yönünden olumlu taraflarının daha çok olduğu görüşü hakim. Yapay zeka ve veri madenciliğinden etkin bir şekilde faydalanılarak vergiye uyumun artırılacağı, kayıp ve kaçakların azaltılacağı ve vergi denetimin daha verimli yapılacağı hakkında görüşler ile veri madenciliğinin yöntemlerinden biri olan Karar Ağacı Yöntemiyle vergilendirmede oluşması muhtemel risk durumlarının tespitine ilişkin örneklerin yer aldığı Vergi Müfettişi Sayın Ahmet Şükrü GÜNEŞ ve Öğretim Görevlisi Sayın Dr. Yenal ARSLAN'ın **“Vergi Denetiminde Veri Madenciliği ve Yapay Zekânın Kullanılması Üzerine Bir Araştırma: Sahte Belge Düzenleyicilerinin Tespit Edilmesine Yönelik Karar Ağacı Örneği”** isimli çalışmaları istifadelerinize sunulmuştur.

Vergiler kamu finansmanın sağlanmasında en önemli kaynak olmanın yanında gelir dağılımında adaletin sağlanması, istihdam ve fiyat istikrarına yönelik oluşturulan maliye politikaları içinde vazgeçilmez bir araçtır. Vergi açığı kavramı ise ödenmesi gereken verginin toplam miktarı ile fiilen tahsil edilen vergi miktarı arasındaki farktır. Ödenmesi gereken vergi miktarı ile tahsil edilen vergi miktarlarının artırılarak aynı zamanda vergi açığının azaltılması başarılı bir vergi politikası ve vergiye gönüllü uyumun sonucudur. Gelir Vergisinde vergi açığı ve nedenleri, vergi açığının ölçülmesi, vergi harcama ve vergi kayıp-kaçığı oranının hesaplanması ve vergi açığının sonuçları hakkında bilgilerin sunulduğu Dr. Öğretim Üyesi Sayın Mutlu YORULDU ve Doç. Dr. Sayın Arman Zafer YALÇIN' nın **“Türkiye’de Gelir Vergisi Açığı: Nedenleri ve Sonuçları Üzerine Bir Değerlendirme”** isimli çalışması dergimizin bu sayısında yerini almıştır.

Yukarıdaki çalışmalarla birlikte birbirinden değerli diğer çalışmaların yer aldığı dergimizin bu sayısının akademik ve mesleki çalışmalarınıza katkı sağlaması dileklerimizle sağlıklıca kalın.

İÇİNDEKİLER

MAKALELER

- 7** DEVLET TEŞVİK VE YARDIMLARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ: HALKA AÇIK İMALAT İŞLETMELERİNDE BİR UYGULAMA
Hakemli Makale, Türü: Araştırma
Arif AYLUÇTARHAN / Dr. Öğr. Üyesi
İrem ÖZCAN / Dr. Öğr. Üyesi
N. Gözde BİRCAN / Dr. Öğr. Üyesi
- 24** GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE İŞÇİ DÖVİZLERİNİN İKTİSADİ ETKİLERİ
Hakemli Makale, Türü: Araştırma
Hanife BİDİRDİ / Dr. Öğr. Üyesi
Muhammet Şamil ÖRGEV / Yüksek Lisans Mezunlu
- 45** VERGİ DENETİMİNDE VERİ MADENCİLİĞİ VE YAPAY ZEKÂNIN KULLANILMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: SAHTE BELGE DÜZENLEYİCİLERİNİN TESPİT EDİLMESİNE YÖNELİK KARAR AĞACI ÖRNEĞİ
Hakemli Makale, Türü: Araştırma
Ahmet Şükrü GÜNEŞ / Vergi Müfettişi
Yenal ARSLAN / Dr.
- 58** ADİL VERGİLEME ANLAYIŞI ÇERÇEVESİNDE KDV UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE TAVSİYE EDİLEN HUSUSLAR
Hakemli Makale, Türü: Derleme
Cüneyt DAĞLAROĞLU / Vergi Başmüfettişi
- 89** TÜRKİYE'DE ASGARI ÜCRET DÜZEYİNİN İSTİHDAM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ
Hakemli Makale, Türü: Araştırma
Yasemin TELLİ ÜÇLER / Dr. Öğr. Üyesi
- 103** TÜRKİYE'DE ÇİFTE VERGİLENDİRME ANLAŞMALARININ DIŞ TİCARET ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN ANALİZİ
Hakemli Makale, Türü: Araştırma
Göksel KARAŞ / Dr. Öğretim Üyesi
Zuhal AKBELEN / Dr. Öğr. Üyesi
- 122** TÜRKİYE'DE GELİR VERGİSİ AÇIĞI: NEDENLERİ VE SONUÇLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
Hakemli Makale, Türü: Araştırma
Mutlu YORULDU / Dr. Öğr. Üyesi
Arman Zafer YALÇIN / Doç. Dr.
- 136** REEL DÖVİZ KURU BELİRSİZLİĞİNİN TOPLAM İTHALAT, YÜKSEK TEKNOLOJİ İTHALATI VE DÜŞÜK TEKNOLOJİ İTHALATI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ
Hakemli Makale, Türü: Araştırma
Çağlayan ASLAN / Dr.
- 151** RUSYA FEDERASYONU'NDA SOSYAL POLİTİKALAR: SOSYAL KORUMA, SOSYAL DESTEK VE SOSYAL YARDIMLAR
Hakemli Makale, Türü: Araştırma
Akif ABDULLAH / Dr. Öğr. Üyesi
- 169** OBEZİTE VE VERGİ: ŞEKERLİ İÇECEKLER ÖZELİNDE BİR DEĞERLENDİRME
Hakemli Makale, Türü: Araştırma
Dilek AKBAŞ AKDOĞAN / Dr. Öğr. Üyesi
- 193** VERGİ MEVZUATINDA GÜNCEL GELİŞMELER
Hazırlayan:
Çağlar DOĞAN / Vergi Müfettişi
- 201** ULUSLARARASI VERGİ HABERLERİ
Hazırlayan:
Barış BAL / Vergi Müfettişi
- 209** ÖZELGE VE YARGI KARARI ÖZETLERİ
Hazırlayan:
Çağlar DOĞAN / Vergi Müfettişi
- 225** PRATİK BİLGİLER